MANDY
HEEREN

BLAUWE SCHERVEN

HOE HOUD JE ALS VROUW STAND IN OORLOGSGEWELD?

2026 Prometheus Amsterdam

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te achterhalen. Aan hen die desondanks menen aanspraak te kunnen maken op enig recht, wordt verzocht contact op te nemen met Uitgeverij Prometheus, Postbus 1662, 1000 BR Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

© 2026 Mandy Heeren
Omslagontwerp Jan van Zomeren
Omslagbeeld Jeannette Huisman
Cartografie Yde Bouma
Zetwerk Elgraphic
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 5980 1

1

Reis naar Zuid-Libanon

Het is maandagavond, en daar sta ik, midden in mijn woonkamer, omringd door familie die afscheid komt nemen. Achter me staan vier grote, onhandige zwarte tassen, verstrekt door defensie, voor buitenstaanders anoniem – zorgvuldig gevuld met militaire benodigdheden, extra voedsel en basisverzorgingsproducten zoals deodorant, douchegel en tampons, die momenteel moeilijk te verkrijgen zijn op mijn eindbestemming. Het is twee weken voor kerst, en toch is de sfeer in huis niet bepaald feestelijk. In de erker staat een grote kerstboom, die mijn partner Robert en ik samen hebben opgezet, nog net op tijd om iets van het kerstgevoel mee te krijgen voor ik vertrek. Ik wilde iets van warmte en huiselijkheid bewaren, voordat ik mijn avontuur in Libanon zou beginnen.

Om mijn voeten dartelen mijn twee kleine honden, die door mijn carrièrekeuzes en het vele weg zijn van huis al een paar jaar bij mijn ouders wonen. Ze maken dit afscheid nog moeilijker met hun blije sprongen, alsof het een gewone dag is.

Om de beurt krijg ik een knuffel van de aanwezigen. Mijn vader is een van de laatsten die naar me toe komt. Dit is voor hem geen onbekend afscheid; als militair was hij zelf regelmatig op uitzending, ver weg, naar verschillende oorlogsgebieden. Maar dit voelt anders. Misschien komt het door de onrustige veiligheidssituatie in Zuid-Libanon, misschien ook door de wetenschap dat mijn uitzending een jaar zal duren. Of misschien komt het doordat hij ouder wordt en door de kwetsbaarheid die daarmee gepaard gaat. Deze keer zie

ik voor het eerst tranen in zijn ogen. Dan pakt hij me stevig vast, zijn handen stevig om mijn schouders, alsof hij me wil behoeden voor alles wat komen gaat. De omhelzing duurt langer dan anders, met een stilte die voelt als een laatste moment van onschuld, van het oude vertrouwde. Wanneer hij me loslaat, weet ik dat het tijd is om te gaan. Het moment is daar.

Met veel moeite krijg ik de tassen in de auto. Het lijkt wel een gevecht om alles in te laden, maar uiteindelijk past het. Nog één keer kijk ik naar ons huis, naar de familie die achter het raam van de erker staat te zwaaien, en dan stap ik in de auto op weg naar Schiphol.

De rit voelt vreemd, alsof ik me al begin af te stemmen op wat komen gaat. Het besef dat ik voor een jaar wegga daalt langzaam in. Mijn keuze om bij defensie te gaan werken werd onder andere gevoed door mijn nieuwsgierigheid naar plekken waar ik anders niet snel zou komen. Het avontuur, de kans om andere delen van de wereld te zien en te ervaren, heeft altijd iets aantrekkelijks voor me gehad. Maar een jaar – dat is meer dan wat ik me ooit had kunnen voorstellen. Het voelt ineens als een lange tijd, veel langer dan de paar maanden van huis die ik in het verleden gewend was.

Ik voel een lichte spanning in mijn lijf, die ik de afgelopen weken vaker heb gevoeld. Toen ik in juni 2023 besloot deel te nemen aan de VN-missie in Libanon (UNIFIL), leek de situatie in het gebied redelijk kalm. Het was een normale VN-missie, met een duidelijke opdracht, en ik was benieuwd naar wat ik zou bijdragen. Maar een paar maanden later, gelijktijdig met de escalatie van het conflict tussen Hamas en Israël in Gaza, werd ook de situatie in Zuid-Libanon tussen Hezbollah en Israël steeds onrustiger.

Hoewel ik eerder op missie ben geweest, voelt deze situatie anders. Normaal gesproken ga je met een groep, met mensen die je kent, met een team dat samenwerkt en elkaar ondersteunt. Maar deze keer ben ik de enige Nederlander in een missie van meer dan tienduizend mensen. Het voelt vreemd om zo alleen te zijn, om mijn eigen pad te volgen in een omgeving die ik nog niet ken. Alleen

met de verantwoordelijkheid die voor me ligt – een last die ik voel drukken op mijn borst.

Ik probeer er niet te veel over na te denken en neem op de luchthaven plaats bij de gate. Omringd door mensen die hun eigen bestemmingen hebben, voel ik de druk van mijn eigen bestemming. Wat als de situatie daar te gevaarlijk wordt? Wat als ik me niet kan voorbereiden op alles wat komen gaat? De gedachten blijven opkomen, maar ik schud ze van me af. Ik probeer me rustig te houden, maar dat valt niet mee.

Laat in de avond mag ik eindelijk boarden. De eerste etappe van mijn reis brengt me naar Istanbul, waar ik een paar uur moet wachten voordat ik verder vlieg naar Beiroet. Die vlucht duurt van middernacht tot de vroege ochtend, zodat ik met daglicht aankom. Het is niet veilig om in het donker naar het zuiden te reizen, dus de tussenstop is noodzakelijk. Ondanks de vermoeidheid van de vorige nacht, waarin ik amper heb geslapen, lukt het me niet om mijn ogen te sluiten. De spanning knelt en alles voelt onwerkelijk. Ik ben te opgewonden, te nerveus.

Uiteindelijk land ik rond zeven uur 's ochtends in Beiroet. Terwijl we naar de gate taxiën, kijk ik om me heen. Het plan is dat ik word opgehaald door een aantal Nederlandse ondersteunende eenheden die op dat moment in Libanon zijn, zodat zij mij zo veilig mogelijk naar het zuiden kunnen brengen in gepantserde voertuigen. Zodra ik het vliegtuig uit stap, zie ik tot mijn verrassing meteen een bekend gezicht. Mijn defensieattaché, die ik nog ken van mijn eerdere missie in Irak, staat me breed lachend op te wachten en steekt zijn hand uit. 'Welkom in Libanon!' roept hij opgewekt.

In zijn rol vertegenwoordigt hij de Nederlandse militaire belangen in het buitenland, onderhoudt hij contacten met lokale strijdkrachten en stimuleert hij samenwerking en informatie-uitwisseling. Zijn werk is van groot belang voor de versterking van de defensierelaties en waarborging van de veiligheid in deze regio.

Samen lopen we door de vliegtuigslurf richting de paspoortcontrole, waar een aparte rij is voor diplomaten en VN-personeel. Daar-

door staan we snel aan de andere kant. Bij de bagageband wacht ik op mijn vier grote, onhandige tassen – een weerzien waar ik minder naar uitkijk.

De luchthaven is een levendige mengelmoes van geluiden en beelden. Er wordt Arabisch, Engels en Frans gesproken, vaak door elkaar, en de menigte is een bonte verzameling van mensen – sommigen gehuld in moderne kleding, anderen die bescheidener gekleed zijn, soms met een hoofddoek. In de drukte spot ik een paar militairen, herkenbaar aan hun typerende kleding en militaire rugzakken. Ik hoor ze praten en constateer dat ze Ieren zijn. De gedachte komt op: hebben zij dezelfde eindbestemming als ik?

Terwijl we wachten, vertelt de defensieattaché enthousiast over zijn tijd in Libanon en hoe de verslechterde veiligheidssituatie alles een extra lading heeft gegeven. Zijn verhalen klinken levendig, maar tussen de regels door voel ik de ernst. Hij stelt voor om, voordat we verder reizen, te gaan lunchen in Gemmayze, een van de meer levendige en moderne wijken van Beiroet.

Terwijl we van de luchthaven naar het centrum van Beiroet rijden, glijden mijn ogen langs alles wat ik zie. Regen tikt zacht tegen de ramen van het voertuig, en buiten ontvouwt zich een stad die ondanks de druilerigheid verrassend levendig oogt. Winkels zijn open, mensen haasten zich met paraplu's over de trottoirs, auto's toeteren ongeduldig. Niets wijst op de gespannen situatie waarover ik de afgelopen weken zoveel heb gelezen en die Manon, mijn voorganger, die ik straks in het zuiden ga aflossen, me zo gedetailleerd had beschreven. Voor nu lijkt Beiroet gewoon een drukke stad op een regenachtige dag.

'We zijn er bijna,' zegt de overste terwijl we stoppen voor een rood licht. Op dat moment klopt er zachtjes een handje tegen het raam. Een meisje van misschien vijf of zes jaar oud staat daar in haar doorweekte kleding, met een plastic verpakking papieren zakdoekjes tegen haar borst gedrukt. Haar grote, donkere ogen kijken ons hoopvol aan. 'Syrische vluchtelingen,' legt de overste uit. 'Ze proberen zo wat geld te verdienen. Zeker als ze voertuigen met diploma-

tieke kentekens of VN-auto's zien, weten ze dat ze misschien meer kans maken.'

Hij wuift haar voorzichtig weg, zichtbaar gewend aan dergelijke taferelen. Terwijl we verder rijden, glijdt mijn blik langs een imposante blauwe moskee die oprijst tussen de gebouwen. Een reusachtige Libanese vlag wappert in de wind. Even later parkeren we aan de kant van de weg in een straat waar de geur van nat asfalt zich vermengt met de geur van verse koffie en versgebakken broodjes.

Tussen de verhalen en koffie door stelt hij voor om richting de Nederlandse ambassade te rijden, zodat ik kan kennismaken met de ambassadeur, voordat de ondersteunende eenheden me naar het zuiden zullen brengen.

De rit voert ons door een moderner deel van Beiroet, waar hoge torens de hemel raken en het straatbeeld strakker oogt dan in het centrum. We stoppen voor een anonieme grijze toren – met daarin de Nederlandse ambassade. Binnen heerst een sfeer van orde en veiligheid. Alles is strak en bijna klinisch ingericht – een schril contrast met de kleurrijke straten waar we zojuist nog doorheen liepen. Na een korte controle passeren we de bewaking en nemen we de lift naar boven.

In het kantoor van de ambassadeur wacht een vriendelijke man me op. Hij wijst naar de bank en neemt zelf tegenover me plaats. Zijn vragen zijn vriendelijk bedoeld, hij is geïnteresseerd, maar terwijl ik antwoord voel ik hoe vermoeidheid en de overvloed aan indrukken mijn hoofd vullen. Mijn antwoorden blijven oppervlakkig. Ik ben er wel, maar mijn gedachten dwalen af naar alles wat nog voor me ligt.

Na de korte kennismaking met de ambassadeur word ik verder door de gang geleid, een nieuwe ruimte binnen. In het kantoor zitten enkele mannen, die opkijken wanneer ik binnenstap. Eén van hen komt meteen naar me toe en steekt zijn hand uit. 'Welkom! Goede reis gehad?' vraagt hij met een brede glimlach.

Tot mijn verrassing herken ik hem. Het is Bas. We kennen elkaar van onze tijd aan de Koninklijke Militaire Academie, bijna tien jaar

geleden, waar we samen de transformatie doormaakten van burger naar militair officier. Daarna hebben onze wegen zich gescheiden, tot nu. Terwijl ik zijn hand schud, valt het kwartje: hij is degene met wie ik de afgelopen dagen contact had over mijn aankomst en het vervoer naar het zuiden. Het doet me goed om hier, in deze nieuwe omgeving, een vertrouwd gezicht te zien.

De andere mannen stellen zich voor, en even voel ik de spanning van de afgelopen uren een beetje van me afglijden. Er wordt gewezen naar een hoek van de kamer, waar vier legergroene stalen kisten opgestapeld staan – mijn vooruitgestuurde bagage. De kisten bevatten voornamelijk extra militaire uitrusting, voedsel en sanitaire producten, als aanvulling op de spullen in mijn ruimbagage.

'Zullen we ze naar de auto's brengen en richting het zuiden gaan?' stelt een van hen voor. Samen tillen we de zware kisten naar beneden, terwijl een ander de deuren voor ons openhoudt. Buiten verdelen we de kisten en mijn andere bagage over twee gepantserde voertuigen.

Ik ga op de achterbank zitten van het voertuig waarin Bas plaatsneemt. We zwaaien nog even naar de defensieattaché, die ons vanuit de deuropening uitgeleide doet, en zetten dan koers richting het zuiden. De stad verdwijnt langzaam achter ons, en met elke kilometer die we afleggen voel ik een nieuwe, onbekende werkelijkheid dichterbij komen.

Op het moment dat we opnieuw langs de imposante blauwe moskee rijden, voel ik mijn oogleden zwaar worden. Toch dwing ik mezelf wakker te blijven en naar buiten te blijven kijken om zoveel mogelijk in me op te nemen. Wanneer we Beiroet achter ons laten en de drukte rond het vliegveld passeren, slaan we de *coastal road* in – de lange kustweg die zich uitstrekt tot het zuidelijkste puntje van Libanon, mijn uiteindelijke bestemming.

Langs de weg, nog voor we de grote stad Saïda bereiken, trekken tientallen felgele vlaggen mijn aandacht. Aan weerszijden van de weg wapperen ze stevig in de zeewind. Het zijn de vlaggen van Hezbollah. Het lijken er wel honderden, allemaal keurig verspreid langs

de route, hun kleuren nog onverminderd helder. 'Leuk voor thuis,' grapt de chauffeur droogjes, zijn blik strak op de weg gericht. Ik glimlach flauwtjes, maar voel tegelijkertijd een lichte spanning opkomen.

Plots schiet me te binnen dat ik mijn ouders en Robert nog niet heb laten weten dat ik veilig ben aangekomen. Snel stuur ik een berichtje in de familieapp en een losse update naar Robert: *Veilig geland. Onderweg naar het zuiden.* Opgelucht leg ik mijn telefoon weg. Buiten raast het landschap aan me voorbij, terwijl ik me steeds verder verwijder van alles wat vertrouwd is.

'Zijn de voorbereidingen een beetje goed verlopen?' vraagt Bas, terwijl hij zijn blik kort van de weg afwendt om me aan te kijken. Ik knik en begin te vertellen over het traject dat ik de afgelopen maanden heb doorlopen.

Eerst noem ik de cursus Frans die ik heb gevolgd. Omdat ik in een Franstalig team terechtkom en veel Libanezen nog steeds Frans spreken – een erfenis uit de tijd dat Frankrijk tussen 1918 en 1946 het land bestuurde – leek het me belangrijk om me die basis eigen te maken. Daarna vertel ik over de missiegerichte opleiding bij de School voor Vredesmissies van Defensie. Een plek waar militairen én burgers worden voorbereid op uitzendingen naar allerlei gebieden. Ik kreeg niet alleen uitleg over de achtergrond van de missie en de rol van de VN, maar ook waardevolle inzichten in de lokale cultuur, gebruiken en de gevoeligheden die je kunt tegenkomen. Ervaringen van collega's die eerder in Libanon waren geweest, maakten alles concreter.

Ik vervolg mijn verhaal over de aanvullende trainingen die ik heb gevolgd, zoals Defensive Driving en Escape Training – vaardigheden die in een land als Libanon geen overbodige luxe zijn. Hier gelden verkeersregels meer als richtlijn dan als wet, en kunnen reageren op dreiging of achtervolging vanuit een voertuig is essentieel.

Ook vertel ik over mijn week bij het Clingendael Instituut, waar ik samen met collega's die bestemd waren voor de UNTSO-missie – de United Nations Truce Supervision Organization, de oudste

vredesoperatie van de Verenigde Naties – intensief werd ondergedompeld in de complexe geschiedenis en politieke verhoudingen van het Midden-Oosten. Een regio waarin lijnen zelden helder zijn en waar de wortels van conflicten diep verweven zijn met cultuur, religie en macht.

'Normaal gesproken volg je natuurlijk een opwerktraject met een klas,' vertel ik. 'Maar omdat ik de enige Nederlandse militair ben binnen UNIFIL, heb ik veel trainingen individueel gevolgd.' Even hou ik stil. 'Dat was soms wel eenzaam. Je mist het contact en de steun die je in een groep vanzelfsprekend hebt. Maar aan de andere kant,' zeg ik, terwijl ik naar buiten kijk naar het landschap, dat langzaam ruiger en leger wordt, 'heeft het me ook ruimte gegeven. Ruimte om mezelf mentaal en emotioneel voor te bereiden op een jaar waarin ik vooral op mezelf aangewezen zal zijn.'

Bas knikt begrijpend en laat een stilte vallen. De regen tikt nog steeds tegen de ramen, als een zacht ritme dat onze gedachten begeleidt terwijl we verder zuidwaarts rijden.

We lijken het einde van de snelweg te hebben bereikt. Voor ons doemen roadblocks op, geverfd in de kleuren van de Libanese vlag: rood aan de boven- en onderkant, wit in het midden, met daar prominent de groene cederboom op gespoten. Even verderop wacht een checkpoint.

Wanneer we dichterbij komen, zie ik een militair staan, herkenbaar aan het embleem van de Lebanese Armed Forces (LAF) op zijn uniform. Hij werpt een blik in onze auto, groet kort en knikt goedkeurend naar het diplomatieke kenteken. Zonder veel omhaal worden we doorgelaten. Ook het tweede voertuig achter ons mag direct doorrijden.

We draaien de snelweg af en komen terecht op een drukke straat, omzoomd door winkels, bakkerijen en kleine restaurants. Aan de rechterkant zie ik een bord met de naam SOUR – beter bekend als Tyre. Een stad waarvan ik tijdens mijn voorbereiding heb geleerd dat ze behoort tot de oudste continu bewoonde steden ter wereld, ooit een bruisende Fenicische metropool.

Het verkeer is chaotisch. Auto's krioelen van alle kanten om ons heen en regelmatig staan we stil door voertuigen die zonder aarzelen van links of rechts de weg op draaien. Getoeter is hier meer communicatiemiddel dan ergernis.

Er is een bont aanbod aan voertuigen: afgedankte auto's waarvan de portieren met tape bijeen worden gehouden, glimmende nieuwe jeeps zonder kentekenplaten, en kleine vrachtwagens die nog steeds de bestickering dragen van hun vorige leven in Duitsland of elders in Europa. 'We pakken even een binnendoorroute door de stad,' zegt Bas, terwijl de chauffeur behendig het stuur draait om een opstopping te vermijden.

Ik laat mijn hoofd tegen de hoofdsteun zakken en kijk zwijgend uit het raam. Hier, in deze eeuwenoude stad die ooit een wereldmacht was en nu chaotisch en vol leven doordraait, voel ik voor het eerst echt hoe complex het land is dat het komende jaar mijn thuis zal zijn.

We rijden over een brede, levendige boulevard. Aan de ene kant zie ik talloze palmbomen en daarachter de stralend blauwe zee; aan de andere kant rijgen cafés en restaurants zich aaneen. De vroege middagzon werpt een warme gloed over het tafereel. Als we niet in gepantserde voertuigen zouden rijden, had ik bijna een vakantiegevoel gehad. Aan de kant van de zee staan mannen met hengels langs de rand van de kade. Er hangt een bijna serene rust – en het is een gek idee dat we nog maar een klein halfuur verwijderd zijn van mijn toekomstige VN-basis.

Bas neemt contact op met Manon, mijn voorganger in het zuiden. Op haar advies, omdat de situatie op dit moment veilig is, zetten we onze reis voort. We laten de stad Tyre langzaam achter ons en rijden verder richting het zuiden. Na ongeveer tien minuten doemt een nieuw checkpoint op. Het is drukker dan het vorige: dit keer staan we vlak voor het Al Rashidiya-vluchtelingenkamp, het op een na grootste Palestijnse kamp in Libanon.

Tientallen auto's manoeuvreren zich in en uit de smalle toegangswegen. Wanneer we langs het checkpoint rijden, kan ik even

een glimp opvangen van de binnenkant: een stoffige oprit, waaraan talloze felgele Hezbollah-vlaggen wapperen. Ook hier verloopt de controle soepel en we mogen doorrijden.

Langs de kant van de weg zie ik borden waarop in het Engels en Arabisch PALESTINE staat geschreven, met daaronder een pijl recht vooruit. Ook hier, in het uiterste zuiden van het land, lijken winkels, bakkerijen en restaurants ondanks de spanningen van de afgelopen weken gewoon open, en heerst er bedrijvigheid op straat.

We vervolgen onze weg, terwijl aan weerszijden uitgestrekte bananenvelden langzaamaan ons voorbijtrekken. In de verte doemt een indrukwekkende stenen bergwand op en vlak daarnaast schittert de zee. We nemen een laatste bocht en rijden grote witte voertuigen met zwarte VN-markeringen tegemoet. De bestuurders groeten ons vriendelijk en een paar minuten later komt het silhouet van de VN-basis in Naqoura in zicht: het hoofdkwartier van UNIFIL.

We naderen de hoofdingang, de *hospital gate*, leer ik later, vernoemd naar het kleine ziekenhuis direct naast de ingang. Twee gewapende militairen met blauwe VN-helmen en -vesten staan aan weerszijden van de slagboom. Aan de vlag op hun schouders herken ik hun afkomst: Sri Lanka. Omdat de ramen van onze gepantserde voertuigen niet open kunnen, opent de chauffeur zijn portier en meldt onze aankomst.

Er volgt een korte procedure: we laten onze identificatie zien en via een walkietalkie wordt onze aankomst bevestigd. Na enkele minuten wachten mogen we doorrijden naar een tweede controlepost. Nog één blik van de wacht, nog één knikje, en we mogen verder.

Wanneer we de basis op rijden, moeten we direct rechtsaf. Langs de weg zie ik haar staan: Manon. Ze draagt haar blauwe helm en kogelwerende vest en wijst ons de parkeerplek. Terwijl ik mijn spullen verzamel, weet ik: mijn missie begint hier. Een nieuwe omgeving, een nieuw hoofdstuk.